

คืนชีวิตสู่ธรรมชาติ

โดย

ระพี สาคริก

"คืนชีวิตสู่ธรรมชาติ" - หากใครคิดได้และมุ่งปฏิบัติได้อย่าง
มั่นคงแน่วแน่ยอมเข้าได้ถึงความหมายอย่างลึกซึ้ง ไม่ว่าจะเร็ว
หรือช้า เมื่อเข้าถึงแล้วยังพบให้เชื่อมันเล็กกว่า น่าจะถือเป็น
ผลสำเร็จของชีวิตที่แท้จริงของแต่ละคนที่เกิดมาในโลกนี้ด้วย

.....

จากการประชุมสัมมนาในระดับชาติ เรื่อง **แนวคิดและทิศทางการพัฒนาประเทศในทศวรรษ ๖.8** ซึ่งจัดขึ้นโดย
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อเตรียมประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2539
ซึ่งฝ่ายวางแผนการจัตุรัสมนานได้กำหนดพื้นฐานไว้ให้มีความกว้างและหลากหลายที่สุดโดยสันนิษฐานจากการชี้แจงของ
เลขาธิการ ๖. องค์การที่จัด

ผลจากมมหนึ่งของรายงานที่ปรากฏซึ่งกล่าวว่า **ประเทศที่ประสบความสำเร็จทางเศรษฐกิจจะสามารถมีรายได้
นำมาแก้ปัญหาทางสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ ในขณะที่ประเทศยากจนหรือล้มเหลวทางเศรษฐกิจ ไม่สามารถที่จะแก้ไข-
ปัญหาดังกล่าวได้ สืบเนื่องมาจากภาวะขาดแคลนเงินที่จะนำมาใช้จ่าย**

แม้จากรายงานโดยฝ่ายจัดการประชุมจะระบุว่า เสียงสะท้อนดังกล่าวมาจากกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มหนึ่ง แต่เชื่อว่า
หากมุ่งสู่สังคมนั้นควรถือเป็นฐานคุณภาพ เล็กหรือใหญ่ทำให้เป็นพื้นฐานประเด็นที่กำลังมุ่งไม่ หากเป็นกระแสซึ่งน่าจะ
ให้ประโยชน์แก่ผู้รับฟังที่ใฝ่รู้ เพื่อหวังคุณค่า โดยที่ช่วยให้รู้ว่า **ธรรมชาติของมนุษย์ซึ่งปรากฏออกสู่ภายนอกเป็นสิ่งหลากหลาย**
แม้ภาพที่สะท้อนออกมาจะช่วยให้เห็นว่ามีมุมมองข้ามคุณค่าพื้นดินอันเป็นสิ่งรองรับทั้งจิตใจและร่างกายตนเอง

และหากคิดได้สองด้านอีกทั้งรู้สึกซึ่งยิ่งขึ้นว่า ด้านซึ่งถือเป็นพื้นฐานสังคมนั้นชีวิตควรอยู่ ณ ทิศทางใดย่อมพบต่อ
ไปได้ว่า แม้โลกจะต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่สภาพที่สูญเสียหนักขึ้น แต่ก็ช่วยให้แต่ละคนสามารถเข้าถึงอีกด้านหนึ่งอันถือเป็น
เป็นความปรารถนาที่แท้จริง และสานความเข้าใจถึงชีวิตทั้งหลายซึ่งยังมาไม่ถึงได้อย่างลึกซึ้ง

.....

**ฝันแผ่นดินคือเจ้าทมิฬซึ่งธรรมชาติให้มาแก่ชีวิตมนุษย์ ดังนั้นเหตุและผลแต่ละคนพึงต้องชกใช้อย่างหลีกเลี่ยง
ไม่ทัน** อนึ่งหากยังมีสติพอสมควรคงสามารถหวนกลับมาสำรวจตัวเองแม้เพียงชั่วครู่ เพื่อพิจารณาหาความจริงว่า มีสิ่ง
ใดบ้างที่ปรากฏชัดอยู่ในตัวเราแต่ไม่ได้สืบเนื่องมาจากผืนแผ่นดิน

แม้ใครหลายคนผู้ปล่อยชีวิตตัวเองให้ก้าวไปข้างหน้าอย่างขาดการยั้งคิด แล้วในที่สุดก็หลีกเลี่ยงสังคมนั้นไปไม่-
พ้นซึ่งสุดจริง ๆ ก็คือความตาย และเมื่อถึงบัดนั้นกระทั้งทุกส่วนของร่างกายตัวเองก็ต้องคืนกลับสู่ผืนแผ่นดิน แม้ระหว่าง
ที่ชีวิตยังอยู่จะมีความตั้งใจอย่างรุนแรงว่า **กูจะไม่ให้แก่ใครทั้งนั้น**

ยิ่งไปกว่านั้นยังพบว่า บุคคลใดซึ่งชีวิตจบลงด้วยมีเงื่อนไขเป็นเหตุตกค้างอยู่ในรากฐานจิตใจว่า **กูจะไม่ให้หน้า
โทษทั้งสิ้น** ในที่สุดก็ต้องตายไปโดยที่ขอบเอาอะไรในด้านวัตถุไปด้วยไม่ได้สักอย่างหากกลับถ้อยทอดกระแสความทุกข์ไว้

ให้แก่คนอื่นผู้ที่ยังอยู่ แต่ในด้านธัมมะย่อมต้องทอไปด้วยอย่างชัดเจนคือ **เงื่อนไขแห่งกรรมที่แฝงอยู่ในรากฐานความรู้สึก** ซึ่งไม่ว่าจะมีอำนาจอื่นใดช่วยได้เช่นกัน แม้คนในครอบครัวอันนับว่าใกล้ชิดและรักที่สุด

.....

หากมองการเปลี่ยนแปลงในด้านวัตถุของสังคมจากช่วงที่ผ่านมา ดู ๆ ไปแล้วทำให้รู้สึกเสมือนว่า **มนุษย์กำลังมุ่งเน้น นำสิ่งซึ่งคนสร้างขึ้นมาให้ปกคลุมผิวพื้นโลกให้หมด** แต่ครั้นหวนมามองอีกด้านหนึ่งกลับเห็นว่า จริง ๆ แล้ว สิ่งซึ่งนำมาใช้ในการสร้างก็ไปนำมาจากผืนแผ่นดินและพบว่าเป็นสิ่งสร้างขึ้นโดยธรรมชาติ จึงทำให้เชื่อมั่นว่าแม้มนุษย์-ลักษณะนี้จะซึกเหิมแค่ไหนตัวเองก็ยังคงต้องพึ่งพาธรรมชาติอยู่วันยังค่ำ แต่จากการมุ่งเน้นการมองสู่เพียงด้านหน้าย่อมบ่งบอกได้ด้วยตัวของมันเองว่า คนเหล่านั้นคงไม่อาจเห็นสังขารมได้ดังของจริง

ดังนั้น **แนวคิดที่ล้มความสำคัญของธรรมชาติ หรืออีกนัยหนึ่งคือ ลืมรากฐานจริงของตัวเอง** หากเข้าไปปรากฏอยู่ในวิถีชีวิตบุคคลโดยอ้อมคาดการณ์ได้ว่าวันหนึ่งข้างหน้าไม่เร็วก็ช้า คงได้รับผลสะท้อนกลับมาสอนให้ต้องรับไว้เป็นบทเรียน และยิ่งกดเก็บไว้นานเมื่อถึงจังหวะเหมาะสมย่อมยิ่งทำให้ต้องรับผลรุนแรงยิ่งขึ้นตามน้ำหนักและสัดส่วนของเหตุและผล

ในเมื่อมองถึงสังขารมในการดำรงอยู่ร่วมกันของมนุษย์ซึ่งปรากฏภาพความหลากหลายให้เห็นและสัมผัสได้ เมื่อได้รับผลกระทบจากเงื่อนไขต่าง ๆ ซึ่งสะท้อนกลับมาให้บทเรียนแก่ชีวิตแต่ละคน บ้างก็รู้สึกได้เร็วโดยเฉพาะผู้ซึ่งรู้สึกก่อนย่อมเริ่มคิดและพูดกันในทำนองว่า **ต้องการกินสิ่งสิ่งนั้นสู่ปลาย สู่แผ่นดินบ้าง สู่ธรรมชาติบ้าง อย่างฉะฉานเฉพาะเจาะจงลงเป็นกลุ่มเป็นพวกและเป็นชนิดแม้กระทั่งกล้วยไม้ชนิดนั้นชนิดนี้**

ยิ่งไปกว่านั้น หากมองเลยจากสิ่งซึ่งได้กล่าวแล้วยังอาจพบภาพพฤติกรรมนำปฏิบัติที่มีการนำเอาต้นไม้หรือสัตว์ซึ่งคนนำมาเพาะเลี้ยงไว้ในบ้านในสวนไปปล่อยป่า แม้บางรายอ้างว่าได้เลี้ยงไว้ให้เจริญแข็งแรงถึงระดับหนึ่ง เพราะหากนำไปในขณะยังเล็กอาจไม่รอดชีวิตเนื่องจากช่วยตัวเองไม่ได้

ในอีกด้านหนึ่งซึ่งเป็นผลจากการคิดกันง่าย ๆ ได้พบว่าเมื่อนำปฏิบัติจริงและเวลาผ่านพ้นไปสักช่วงหนึ่งโดยไม่ละเลยที่จะติดตามค้นหาความจริง ผลที่ปรากฏน่าจะช่วยให้อุจกติดกันได้ไม่มากก็น้อย เนื่องจากพบว่าชีวิตไม่ว่าชนิดใดซึ่งคนนำไปปล่อยป่า เมื่อเวลาผ่านพ้นไปไม่นานอย่าว่าแต่จะมีโอกาสสืบพืชพันธุ์ต่อไปได้ตลอด แม้ไม่หลงเหลือให้เห็นอีกนานเท่าใดด้วย

ยิ่งไปกว่านั้น หากหวนกลับไปมองที่ป่าโดยเฉพาะอย่างยิ่ง **ป่าซึ่งอยู่บนพื้นฐานอันมีที่มาตามธรรมชาติและมีความหมายอย่างลึกซึ้ง** ซึ่งน่าจะถือเป็นพื้นฐานรองรับชีวิตทุกรูปลักษณะที่สำคัญยิ่งก็ยังคงหมดไปเรื่อย ๆ จนในที่สุดถึงกับพบว่า ไม่มีป่าที่แท้จริงให้หน้าชีวิตและสิ่งใด ๆ ไปปล่อยอีกแล้ว นอกจากสิ่งซึ่งมนุษย์ทำขึ้นและนำมาอ้างเพื่อประโยชน์-อย่างอื่น แต่ที่ช่วยสอนให้ผู้ซึ่งมองเห็นสามารถค้นพบความจริงว่า **ทุกสิ่งทุกอย่าง ผู้นำปฏิบัติย่อมรู้อยู่แก่ใจตนเองโดยแท้**

ในกรณีดังกล่าวใคร่ขอนำเอาประสบการณ์จากชีวิตจริงมาเล่าไว้ ณ ที่นี้ โดยที่ปัจจุบันผู้เขียนเรื่องนี้มีอายุผ่านพ้น 72 ปีบริบูรณ์มาแล้ว เมื่อหวนกลับไปพิจารณาถึงช่วงซึ่งอายุตนเองยังไม่ถึง 40 ปี ได้นำบรรดาศิษย์กลุ่มหนึ่งขึ้นไปสู่บริเวณป่าอันมีภูเขาปรากฏในเขตจังหวัดเชียงใหม่ และนำกล้วยไม้พันธุ์ซึ่งเพาะไว้ในขวดเพาะ และเห็นว่าน่าจะมี-นิสัยเหมาะสมกับธรรมชาติในบริเวณนั้น อีกทั้งมีขนาดแข็งแรงพอสมควรไปร่วมกันลงมือปลูกไว้ตามต้นไม้ ซึ่งขณะนั้น-ธรรมชาติของป่าก็ยังคงสมบูรณ์กว่าปัจจุบันมาก แต่หลังจากติดตามผลต่อมาจึงพบกับเหตุผลชัดเจนยิ่งขึ้นทำให้เห็นคำตอบที่เป็นความจริงอย่างลึกซึ้งหลังจากพบว่าไม่มีกล้วยไม้ไม่ว่าชนิดนั้นหรือชนิดอื่นหลงเหลืออยู่ในบริเวณดังกล่าว อีกทั้งสภาพแวดล้อมของป่าอันถือเป็นสังขารมพื้นฐานก็ตกอยู่ในสภาพที่เสื่อมโทรมไปจนแทบจะหมด

แต่สิ่งซึ่งพบจากผลดังกล่าวและควรถือว่ามีความค่าอย่างยิ่งหลังจากทวนกลับมามองที่ตัวเองก็คือ ทำให้รู้ได้ชัดเจนว่า นี่คือนิสภาพวิถีการ เรียนรู้ซึ่งถือเป็นสัจธรรมของชีวิตบุคคลหนึ่ง ผู้รักและสนใจที่จะปฏิบัติให้รู้แจ้งเห็นจริงเท่านั้น และเมื่อยังไม่หยุดหากสามารถแสต่อมาอีกทำให้พบว่า หากไม่มีวันนั้นย่อมไม่พบกับวันที่มองเห็นได้ถึงความจริง และนำ ถ้ายทอคลู่ชั้นรุ่นหลัง

จากประสบการณ์ดังกล่าวน่าจะสอนอะไรที่มีความค่าอย่างยิ่งแก่แต่ละคนผู้มีโอกาสสัมผัส เพื่อช่วยให้มองสู่อีกทิศทางหนึ่ง ซึ่งน่าจะเห็นสัจธรรมที่เป็นของจริงได้อย่างชัดเจน เพราะแนวคิดความรู้สึกที่หยิบยกมาเป็นตัวอย่าง หากมองไม่เห็นผลที่แท้จริง ก็น่าจะลองทวนกลับไปมองสู่ทิศทางตรงข้ามกันดูบ้างหากไม่มีนิสัยยึดติดทำให้ตอติงต่อไป ซึ่งจริง ๆ แล้วบนทิศทางใหม่นี้เอง แต่ละคนมีโอกาที่จะเข้าถึงความจริงได้ เสมอเหมือนกันหมดเนื่องจากไม่มีอำนาจใด ๆ จากภายนอกจะปิดกั้น และอีกด้านหนึ่งก็มีคำตอบภายในตัวเองรออยู่อย่างพร้อมมูลแล้ว

คงสรุปได้ในขั้นนี้ก่อนว่า **ทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งปรากฏเป็นความจริง สามารถค้นพบได้และปฏิบัติได้ที่ตนเองโดยแท้** แต่สำหรับชีวิตบุคคลผู้ที่ยังคง เข้าไม่ถึง เห็นคงต้องปล่อยให้ เป็นไปตามกระแสและโอกาสอันแต่ละคนพึงมองเห็นจากรากฐานตนเองอย่างอิสระ โดยที่เชื่อมั่นว่าวันหนึ่งข้างหน้าไม่ว่า เร็วหรือช้า คงมองเห็นและนำมาใช้ประโยชน์แก่ชีวิตได้อย่างรู้ถึงคุณค่า

ในสังคมปัจจุบัน ภาพที่เห็นได้ชัดและเชื่อว่ายังคงเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ก็คือ **ภาพของสังคมปลายเหตุ** หรืออีกนัยหนึ่ง **สังคมซึ่งถือภาวะยึดติดอยู่กับภาพที่เป็นเปลือกนอกของสิ่งต่าง ๆ เข้าไว้ในรากฐานอย่างลึกซึ้ง** จึงถูกกำหนดโดยธรรมชาติที่ปรากฏเป็น เงื่อนไขอยู่ในตัวเอง ให้มุ่งมองปัญหาด้วยทิศทางออกสู่ภายนอก โดยที่มองเน้นไปยังด้านซึ่งเห็นเป็นรูปวัตถุ บนพื้นฐานนำหนักที่เหนือกว่าอีกด้านหนึ่ง

เมื่อกล่าวถึง ธรรมชาติ ก่อนที่จะมองไปยังธรรมชาติที่เป็นป่าเขาลำเนาไพร เป็นต้นไม้และสัตว์ หากมองย้อนกลับได้น่าจะเห็นภาพที่น่าสนใจกว่าคือ **"ธรรมชาติของคน"** ซึ่งยังไม่เท่านั้น คงต้องค้นให้ลึกเพื่อหาสัจธรรมซึ่งจะพบได้ว่า คนมีวิญญานความรักความสนใจอันพียงนำความรู้สึก ไปรู้ได้ถึงคุณค่าที่แท้จริงของทุกสิ่งทุกอย่าง

หากเข้าใจในสิ่งดังกล่าวได้ชัดเจนก็น่าจะเห็นอีกภาพหนึ่งติดตามมาด้วยว่า **ไม่ว่าจะมองที่ป่าเขาลำเนาไพร หรือสิ่งอื่นใด ย่อมมีธรรมชาติภายในรากฐานตนเองที่เชื่อมโยงถึงผืนแผ่นดินอีกทั้งชีวิตเพื่อนมนุษย์และสรรพสิ่งต่าง ๆ โดยถือเป็นแหล่งกำเนิดแห่งความรับผิดชอบซึ่งพียงมีต่อสิ่งดังกล่าว ที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่ร่วมกันกับคน** ซึ่งโดยสัจธรรม หากถูกทำลายไปเพียงเพราะต้องการนำมาสนองความอยาก ย่อมไม่อาจย้อนกลับไปแก้ไขอะไรได้ จึงควรหยั่งรู้แต่เริ่มแรกว่า เป็นสิ่งมีความหมายและคุณค่าต่อชีวิตอย่างลึกซึ้ง

ดังนั้นจึงน่าจะตระหนักว่า เราคงไม่อาจนำเพียงข้อเขียนคำพูดมากำหนดความสำคัญนั้นเป็นคำสอนที่ได้ผลจริงจริง แม้การกล่าวว่าจะ ให้รู้จักรับผิดชอบต่อสังคมและชีวิตเพื่อนมนุษย์ตลอดจนสรรพสิ่งต่าง ๆ แม้มุ่งเจาะจงลงไปยังสิ่งนั้นสิ่งนี้ และหากพบว่าไม่เป็นไปตามที่ปรารถนาก็ส่งใช้อำนาจลงโทษตามกฎหมายระเบียบอาจถึงจับตัวขังคุก ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งประเสริฐที่สร้างขึ้นมาจากคนในกลุ่มซึ่ง เข้าไปมีอำนาจในแต่ละยุคสมัย

.....

มนุษย์แต่ละชีวิตหาใช่มีเพียงร่างกายและจิตใจ หากควรเข้าใจอย่างลึกซึ้งว่า จิตใจคือรากฐานรองรับทุกส่วน ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีการผสมกลมกลืนกันอย่างสมบูรณ์ครบถ้วนภายใต้กระแสจิตวิญญาน เพื่อความพร้อมมูลในการดำรงอยู่อย่างสมศักดิ์ศรี

ดังนั้นการมุ่งค้นคว้าหาความจริงซึ่งปรากฏอยู่ในรากฐานตนเองและถือเป็นหนึ่งในเดียว สำหรับนำมาใช้ประโยชน์

ในการดำเนินชีวิตอันพึงหวังว่า น่าจะนำไปสู่ความสุขความสำเร็จอย่างถึงความจริงและพึงปราถนา ซึ่งไม่เพียงเป็นที่ปราถนาของแต่ละคน หากยังถือเป็นจุดร่วมระหว่างสิ่งอันถือเป็นความปราถนาของธรรมชาติด้วย จึงน่าจะเป็นความปราถนาที่สำคัญที่สุด เนื่องจากช่วยให้แต่ละชีวิตที่เกิดมา มีโอกาสมุ่งสู่ความเป็นหนึ่งเดียวกัน และช่วยให้สังคมซึ่งมีโลกเป็นขอบข่าย บังเกิดสานติสุขบนพื้นฐานการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติได้อย่างชัดเจน

อนึ่ง ถ้าชีวิตแต่ละคนที่เกิดมา เริ่มต้นจากสัจจะซึ่งธรรมชาติได้มอบมาให้ในรากฐาน และได้รับโอกาสให้พัฒนาขึ้นมาอย่างอิสระโดยที่มีความเข้าใจจากอีกด้านหนึ่งซึ่งถืออำนาจเหนือกว่าเป็นสิ่งสนอง โดยเน้นการปฏิบัติร่วมกันตามสภาพที่เป็นจริงของสังคมมนุษย์ซึ่งปรากฏหลากหลายอยู่ในกระแสสิ่งแวดล้อมของชีวิตประจำวัน ย่อมมีโอกาสเติบโตขึ้นมาบนแนวทางที่สอดคล้องกันกับการตระหนักได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นว่า **ทิวชีวิตซึ่งควรคืนให้แก่ต้นแผ่นดินโดยถือเป็นหน้าที่อย่างแท้จริงน่าจะได้นัก เงื่อนไขซึ่งทำให้เกิดกิเลสที่แต่ละคนรับเข้าไปในรากฐานจิตใจอันมีการสั่งสมมาแต่อดีต ทั้งนี้และทั้งนั้น เพื่อหวังให้โอกาสแก่กระแสนการรับรู้ถึงสิ่งต่าง ๆ อย่างเข้าถึงความจริงที่มีอยู่ภายในได้ปรากฏออกมาอย่างอิสระ** ซึ่งผลจากสิ่งดังกล่าว ย่อมช่วยให้ตนเองหยั่งรู้ถึงสัจธรรมของทุกสิ่งทุกอย่างได้อย่างลึกซึ้ง

ในขั้นนี้ จึงใคร่ขอแนะนำแนวคิดพื้นฐาน ซึ่งน่าจะถือเป็นสัจธรรมของวิถีการเปลี่ยนแปลงมาฝากไว้ เพื่อนำไปพิจารณาใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตดังต่อไปนี้

ชีวิตซึ่งเติบโตขึ้นมาบนพื้นฐานที่สะท้อนให้เห็นภาพได้ชัดเจนว่า คืนคืนคิดคืนมาโดยตลอดและมั่นคงอยู่ได้ ย่อมควรแก่ความภูมิใจในศักดิ์ศรีที่แท้จริง ยิ่งไปกว่านั้น แนวคิดจากคุณลักษณะนี้ร่วมด้วยพฤติกรรมจากการปฏิบัติย่อมมีโอกาสสร้างศรัทธา อีกทั้งช่วยให้แต่ละคนสามารถมองเห็นแนวทางที่แท้จริง อย่างได้ผลที่สุด แม้นบุคคลใดยังเข้าไม่ถึงย่อมมีโอกาสเข้าถึงได้เสมอ

ดังนั้นความหมายของคำว่า **คืนทิวชีวิตสู่แผ่นดิน** หรืออาจมีบางคนกล่าวว่า **คืนชีวิตสู่ธรรมชาติ คืนคืนไม้สู่ป่า คืนสัตว์สู่ป่า** แลผมบางรายยังเจาะจงด้วยว่าชนิดนั้นชนิดนี้ ทั้งนี้และทั้งนี้ก็คงสุดแล้วแต่จะคิดจะกล่าวและกำหนดรูปแบบปฏิบัติกันออกมาอย่างอิสระโดยไม่ต้องไปตามกันคนอื่น ซึ่งจริง ๆ แล้วสิ่งนี้ก็คือความหลากหลายซึ่งปรากฏขึ้นเพียงภายนอกบนพื้นฐานอันเป็นธรรมชาติของแต่ละคนจึงมิใช่ของจริง หากเข้าถึงสัจธรรมย่อมตระหนักได้ถึงความหมายซึ่งควรปรากฏอยู่ในรากฐานและมีเพียงหนึ่งเดียวเท่านั้น ซึ่งสิ่งนี้เองหมายถึงเงื่อนไขอันมีธรรมชาติมาแต่กำเนิดโดยที่ปรากฏอยู่ในรากฐานจิตใจ ซึ่งหากได้รับโอกาสจากภายนอกให้ปรากฏออกมา ย่อมเจริญงอกงามขึ้นมาอย่างมีความหวังที่จะบรรลุถึงความเป็นหนึ่งเดียว ซึ่งปลอดทั้งรูปร่างหน้าตาและสีสันใด ๆ ทั้งสิ้น

ผู้เขียนยังจำได้ถึงคำกล่าวตอนหนึ่งซึ่งสะท้อนออกมาจากประธานที่ประชุมสัมมนาระดับชาติเรื่อง **สิ่งแวดล้อม** เมื่อไม่นานมานี้ ซึ่งมองที่กลุ่มคนผู้เป็นพื้นฐานการจัดและส่วนใหญ่ของผู้เข้าร่วมรู้สึกว่ามีอิทธิพลวัตถุอยู่ในรากฐานชัดเจนมากพอสมควร ความว่า **เรา رأารายกันมานานแล้ว ขอให้แบ่งกันไปรักษาผลธรรมชาติดังนี้**

อนึ่ง การที่จำเรื่องนี้ได้ก็ตั้งเนื่องมาจากความรู้สึกประทับใจเป็นพิเศษ แต่น่าจะไม่ใช่เป็นความประทับใจอันเกิดจากการเห็นสอดคล้องกันกับแนวคิดดังกล่าวเท่านั้น เนื่องจากหากมีใจเป็นกลางแม้สิ่งซึ่งไม่เห็นด้วยเหตุและผลก็น่าจะทำให้รู้สึกประทับใจในระดับเท่าเทียมกันได้ ทั้งนี้เนื่องจากช่วยให้สำนึกได้ว่า **หากไม่มีด้านนั้นมากกระทบ ก็ย่อมไม่มีด้านนี้เกิดขึ้นมา เพื่อเข้าถึงความเชื่อมักด้วยเหตุและผลในรากฐานตนเองให้แน่นอนมากยิ่งขึ้น**

สิ่งที่มองเห็นได้จากมุมมองกลับกันกับคำกล่าวซึ่งปรากฏขึ้นท่ามกลางบรรยากาศที่ประชุมดังกล่าวก็คือ ธรรมชาติเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างอิสระ และพัฒนาตัวเองอย่างอิสระตามเหตุและผลบนพื้นฐานสัจธรรม ดังนั้นเมื่อเกิดผล จึงไม่มีมนุษย์คนใดกลุ่มใดจะช่วยรักษาให้ได้ และผลที่น่ามากล่าวนั้นก็หมายถึงผลอันเกิดจากการกระทำของมนุษย์ จนทำให้ธรรมชาติต้องตกไปอยู่ในฝ่ายสูญเสียและขาดโอกาสที่จะเสริมสร้างตัวเองขึ้นมาทดแทนได้ทัน ดังนั้นการคิดแก้ไขใดๆหาได้อย่างจริงจังจึงน่าจะเริ่มต้นจากด้านมนุษย์เองก่อนอื่น นั่นคือมนุษย์พึงทบทวนกลับมาทบทวนตัวเองเพื่อยุติภัยถึงเลวอันเป็นบ่อเกิดแห่งความอยากซึ่งปรากฏอยู่ในรากฐานจิตใจแต่ละคนเป็นธรรมชาติให้ลดลง สิ่งซึ่งถือเป็นเป้าหมายร่วมกันระหว่างสัจธรรมของธรรมชาติกับชีวิตมนุษย์ ย่อมมีโอกาสเป็นไปได้อย่างแน่นอนที่สุด

.....

หากจะกล่าวว่า **ผืนแผ่นดินนี้คือหนังสือที่ชีวิตอันควรหยั่งรู้ได้** คุ้มภัยจิตสำนึกและพึงต้องซกไซ้ หรือใครจะกล่าวในลักษณะอื่นที่สุดแล้วแต่จะคิดจะกล่าวได้ แต่หากบุคคลใดละจากภาวะยึดติดอยู่เพียงด้านซึ่งเป็นรูปแบบ ย่อมช่วยให้เข้าใจถึงความหมายอันแท้จริงว่า **ชีวิตแต่ละคนอาจเริ่มต้นจากรูปแบบใดก็ได้ซึ่งตนพบว่ามีความพร้อมแล้ว** จากคำที่ปรากฏอยู่ในรากฐานตนเอง ซึ่งได้แก่ความรักความสนใจที่มีอยู่ในจิตวิญญาณ ก็บอกด้านหนึ่งซึ่งปรากฏอยู่ ณ ภายนอก โดยเริ่มจากสิ่งที่มีอยู่ภายในซึ่งถือเป็นพลังผลักดันอันสำคัญที่สุด เพื่อแสวงหาสิ่งซึ่งปรากฏอยู่ภายนอกอย่างเป็นทางการขั้นตอนของเหตุและผล ซึ่งจากภาพรวมดังกล่าว ย่อมส่งผลสะท้อนกลับมาช่วยให้ระบบการเรียนรู้ของชีวิตตนเองสามารถเข้าถึงเหตุและผลลึกซึ้งถึงแก่นยิ่งขึ้นเป็นลำดับ

อนึ่ง ในเมื่อหลักธรรมได้ระบุไว้ชัดเจนว่า **ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีบทบาทสัมพันธ์อยู่กับชีวิตประจำวันของมนุษย์ ย่อมมีเหตุมีผลปรากฏอยู่ในรากฐานจิตใจมนุษย์เอง** ดังนั้นความหวังที่จะแก้ไขใดๆหาต่าง ๆ ได้อย่างจริงจัง จึงหาใช่มุ่งไปยังชีวิตอื่นสิ่งอื่นแม้ว่าโดยที่เข้าใจว่าเป็นธรรมชาติ ซึ่งเป็นเพียงปรากฏการณ์ที่หลากหลายอยู่ในกระแสสิ่งแวดล้อมของมนุษย์แต่ละคน หากควรมุ่งที่ **ธรรมชาติของมนุษย์** โดยเฉพาะอย่างยิ่งเริ่มจากรากฐานตนเอง เพื่อหวังเข้าถึงความจริงของและสรรพชีวิตอื่นสิ่งอื่นได้อย่างถ่องแท้ ย่อมเป็นที่หวังได้สำหรับผู้ซึ่งเข้าถึงเหตุและผลแล้วว่า **ทุกสิ่งทุกอย่างจะปรากฏขึ้นสู่สภาพ** ซึ่งได้รับโอกาสให้เจริญงอกงามรวมถึงมีการพึ่งพาซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นที่พึ่งพาแก่การดำรงชีวิตของมนุษย์อย่างมั่นคงยั่งยืนตามเหตุและผล

ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อถึงวัน เวลาซึ่งชีวิตแต่ละคนพึงต้องพ้นสภาพในค้ำโลกไปตามกฎธรรมชาติ อย่างน้อยก็ช่วยให้รู้สึกได้ว่า **คนได้ทำหน้าที่ใช้หนี้แผ่นดินบนพื้นฐานธรรมชาติอย่างดีที่สุดแล้ว**

แม้ภาพที่เป็นจริงในรากฐานแต่ละคนจะต้นลึกหนาบางและมีน้ำหนักผูกพันอยู่กับเงื่อนไขต่าง ๆ ไม่เท่ากัน ทำให้บางคนสามารถใช้หนี้แผ่นดินได้หมดตั้งแต่ชีวิตและร่างกายยังไม่สิ้น แต่บางคนแม้ถึงเวลาต้องจากไปก็ยังคงมีเหลืออยู่อีกไม่มากนักน้อย หากไม่นำจิตใจไปยึดติดว่าก่อนจบจะยังมีอยู่ หรือแม้คิดอีกด้านหนึ่งว่าตนได้ใช้หนี้ไปหมดแล้วตั้งแต่ยังมีชีวิต ซึ่งสิ่งดังกล่าว ถ้ายังมีก็คือพฤติกรรมที่อ่านได้ว่า มีการนำมาสั่งสมเพิ่มขึ้นไปอีก

อย่างไรก็ตาม แม้การคืนหนี้ชีวิตสู่แผ่นดินจะหมดสิ้นไปตั้งแต่ชีวิตและร่างกายยังปรากฏอยู่ แต่พันธะผูกพันอยู่กับหน้าที่ความเป็นมนุษย์ **พึงควรปรากฏอยู่ในรากฐานความรู้สึกเป็นธรรมชาติ** หากเป็นสิ่งที่อยู่บนรากฐานที่อิสระหรือบริสุทธิ์ ช่วยให้เห็นยังรู้ได้ถึงบุญคุณของสัจจะที่แท้จริงโดยระลึกได้ เสมอว่า **หากไม่มีสรรพชีวิตและสิ่งต่าง ๆ ซึ่งปรากฏหลากหลายอยู่ในกระแสสิ่งแวดล้อมของชีวิตประจำวันให้โอกาสเพื่อการศึกษา การเข้าถึงความจริงภายในรากฐานตนเองย่อมไม่อาจเป็นไปได้**

ดังเช่นความรู้สึกอย่างหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นในช่วงหลัง ๆ ของชีวิต และขอนำมากล่าวไว้ ณ ที่นี้คือ หากไม่มีวันนั้น ย่อมไม่มีวันนี้ และหากไม่ชวนชาวหาโอกาสสัมผัสกับความจริงที่เชื่อมโยงถึงซึ่งกันและกันระหว่างวันนั้นถึงวันนี้คงไม่อาจพบว่า แท้จริงแล้วทุกสิ่งทุกอย่างต่างก็ไม่มีอะไรเลยทั้งสิ้น

อนึ่งถ้าเข้าใจได้จริง คงปลอดแล้วจากการนำกระแสสิ่งต่าง ๆ มาสร้างเป็นเงื่อนไขใส่ไว้ในรากฐานจิตใจตนเองทำให้เกิดทุกข์ คงมีแต่มุ่งคิดอย่างแน่วแน่อยู่เพียงสิ่งเดียวว่า ระหว่างยังมีชีวิตอยู่ตนคงต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อไปอย่างดีที่สุดโดยอีกด้านหนึ่งพึงควรระมัดระวังด้วยว่าจะไม่เกิดความประมาท ย่อมถือเป็นวิถีทางที่ส่งผลเชื่อมโยงถึงความสุขอันแท้จริง บนพื้นฐานธรรมชาติในตัวเองอย่างสมบูรณ์ครบถ้วนแล้วสำหรับชีวิตนี้

เราคงสรุปผลจากภาพรวมของบทความเรื่องนี้ได้ว่า การศึกษาแต่ละสิ่งจากรากฐานความรู้สึกของจิตใจตัวเอง มุ่งสู่ธรรมชาติของสิ่งซึ่งปรากฏหลากหลายอยู่ ณ ภายนอกอันรู้ได้ว่ามีเพียงความว่างเปล่า ควรถือเป็นสังขารมพื้นฐานจึงน่าจะเป็นสิ่งได้ผลแน่นอนที่สุดไม่ว่าจะมองสู่เรื่องกล้วยไม้หรืออันใดก็ตาม กับอีกด้านหนึ่งย่อมไม่ก่อให้เกิดความเคียดแค้นแก่บุคคลอื่นชีวิตอื่นซึ่งเป็นเพื่อนร่วมโลก

แม้การคิดการปฏิบัติที่เน้นให้บุคคลอื่นต้องนำสิ่งนั้นสิ่งโน้นไปคืนสู่ธรรมชาติ หรืออีกด้านหนึ่งไม่ให้ไปนำเอามาสนองความต้องการซึ่งไม่เหมือนกันของแต่ละคน แม้อาจไม่บังคับแต่หวังให้เป็นไปตามความสมัครใจคงเป็นไปได้ยาก ทั้งนี้เนื่องจากบนพื้นฐานความจริงของชีวิตคนซึ่งชี้ไว้อย่างชัดเจนว่า แต่ละคนที่เกิดมาและต้องอยู่ร่วมกันตลอดจนมีเหตุมีผลเชื่อมโยงถึงซึ่งกันและกัน ต่างก็มีธรรมชาติที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้นการคิดเช่นนี้ อีกทั้งมีการนำมาอ้างว่ากระทำเพื่อส่วนรวม และเมื่อผลที่ปรากฏไม่เป็นไปตามปรารถนาก็ยังมีการสืบสานกระแสต่อไปถึง การใช้อำนาจบังคับ

หากมองย้อนกลับได้จะพบว่า จริง ๆ แล้วผู้คิดผู้นำปฏิบัตินั้นเองที่ยังคงเป็นคนเห็นแก่ตัวอย่างไม่อาจปฏิเสธได้ อย่างไรก็ตาม สิ่งทั้งหลายทั้งหมดก็ได้ช่วยให้บุคคลผู้มีประสบการณ์ มีโอกาสเข้าใจชีวิตมนุษย์ปุถุชนซึ่งปรากฏหลากหลายได้ถึงพื้นฐานอันเป็นธรรมชาติอย่างมุ่งถึงแก่นของเหตุและผลลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ดังนั้นสาระทั้งหลายซึ่งนำมาเขียนลงเป็นบทความนี้ ไม่ว่าจะใครจะมองว่าเป็นเรื่องกล้วยไม้ เรื่องธัมมะ หรือแม้เรื่องอันผู้เขียนคงไม่นำมาใส่ใจใด ๆ ทั้งสิ้น แต่เมื่อรู้อะไร รู้อย่างไรและรู้ได้ลึกซึ้งถึงไหนก็นำมาเสนอไว้ให้พิจารณากันอย่างอิสระ หากสรรพชีวิตและสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏหลากหลายอยู่ในกระแสสิ่งแวดล้อมมาแต่เริ่มกำเนิดบนพื้นฐานความจริงแห่งตน ไม่ว่าในอดีตกจะทำให้รู้สึกจิตใจเสียใจหรือหึงพ้อใจไม่หึงพ้อใจ เมื่อมาถึงบัดนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงมาถึงช่วงซึ่งหยั่งรู้แล้วว่า ทุกรูปลักษณะและสภาวะที่ผ่านเข้ามาสู่ชีวิตตัวเองและผ่านพ้นไปแล้ว ล้วนเป็นสิ่งที่มิควรประโยชน์ด้วยกันทั้งสิ้น เนื่องจากสิ่งซึ่งได้รับแล้วต่างก็เป็นสิ่งช่วยให้เข้าถึงความจริง ทำให้เชื่อมกันได้อย่างปราศจากความเคลือบแคลงใจใด ๆ ทั้งสิ้น.
